

Harderwijk verdrinkt Japanse duizendknoop

Rigoreuze sanering moet uitbreidingswijk verlossen van *Fallopia*-woeker

Strengere regels omtrent de inzet van glyfosaat compliceren de bestrijding van Japanse duizendknoop, ook wel bekend als *Fallopia japonica*. In Harderwijk heeft de gemeente daarom gegrepen naar de meest rigoreuze bestrijdingsmethode die maar denkbaar is om de nieuwe bewoners van uitbreidingsplan Hardeweide te verlossen van *Fallopia*: uitgraven. De sanering is een kostbare pilot, waarvan de resultaten pas na jaren van zorgvuldig monitoren opgetekend kunnen worden.

Auteur: Paul van der Sneppen

5 min. leestijd

ACTUEEL

dende percelen duizendknoop in hun tuin zouden aantreffen.'

Fallopia japonica staat weliswaar nog niet op de EU-exotenlijst en de bestrijding ervan is daarom ook niet verplicht. Toch lijkt Harderwijk genoeg reden te zien om de woekerplant op deze locatie met wortel en tak uit te roeien. 'Het is zonder meer verstandig als gemeenten hierbij hun verantwoordelijkheid nemen', zegt Christel Tijhuis. De freelance projectmanager groen is onder meer nauw betrokken bij de grootschalige, intensieve *Fallopia*-bestrijding in Amersfoort en Amsterdam. Tijhuis geldt inmiddels als ervaringsdeskundige op dit gebied en is daardoor ook bekend met de regel- en wetgeving. 'Gemeenten zijn volgens de wet verantwoordelijk voor een veilige openbare ruimte en een verstandige inzet van maatschappelijke middelen. Wanneer een gewas schade veroorzaakt, moet dat probleem aangepakt worden. Dus ook buiten de nieuwe EU-exotenverordening om bestaat er wel degelijk een stok achter de deur om Japanse duizendknoop te bestrijden.'

Schade

Dat de plant bij het achterwege blijven van maatregelen grote schade kan veroorzaken, is inmiddels een welbekend gegeven. De gemeente Amersfoort heeft gepoogd te becijferen wat het zou kosten om alle groeiplaatsen uit te graven, inclusief de bijbehorende kapitaalvernietiging. Er zouden immers bruggen en huizen gesloopt moeten worden om bij de wortels te komen. 'Toen die kosten boven de 500 miljoen uitkwamen, is de gemeente gestopt met haar berekeningen. Afgraven is in Amersfoort financieel niet haalbaar.' Los van de fysieke schade die de plant veroorzaakt aan infrastructuur en gebouwen, is er ook veel indirecte financiële schade. Ontwaarding van onroerend goed bijvoorbeeld is een groot probleem. 'In het Verenigd Koninkrijk zijn financiële instellingen al langer zeer terughoudend bij het financieren van onroerend goed waar *Fallopia* woekert.'

'Dat vraagt dus om drastische maatregelen', zegt Hamelink. Toch is de gemeente Harderwijk niet over één nacht ijs gegaan. Aan het besluit om de duizendknoop uit te graven, is veel onderzoek voorafgegaan. Samen met uitvoerder Loohorst Landscaping en aannemer Hoornstra-Ophof zijn verschillende reeds bekende bestrijdingsmethoden onderzocht. In Nederland zijn die methoden onder meer door kennisinstituut Probos getest op haalbaarheid en effectiviteit. Stichting Probos heeft vorig jaar een overzichtsrapport gepubliceerd waarin verschillende bestrijdingsmethoden wor-

den beschreven. 'Geen van de methoden waarmee al ervaringen zijn opgedaan, biedt de oplossing die we zoeken voor het uitbreidingsproject in Harderwijk. We willen *Fallopia* definitief weg hebben op deze locatie. Daarom hebben we gekozen voor een ingrijpende sanering.'

Primeur

Ook voor Loohorst is dat een primeur. 'We worden geregeld gevraagd om mee te werken aan *Fallopia*-bestrijding', zegt Reinald van Ommeren, directeur van Loohorst. Zijn bedrijf heeft de afgelopen vijf jaar al behoorlijk wat ervaring opgedaan met de bestrijding van de woekerplant, vertelt hij. 'Die ervaring hebben we hier ook toegepast in de voorstudies.'

De succesvolste bestrijdingsmethode is het injecteren van de plant met glyfosaat. Loohorst heeft deze methode in de gemeente Amersfoort al op grote schaal beproefd. 'Eigenlijk is dat het effectiefste middel dat bekend is. Maar zelfs met injecteren sorteert je nog niet het effect waar Harderwijk op uit is. De ervaringen zijn goed, maar honderd procent weg is de duizendknoop niet. Daar komt bij dat het een dure en arbeidsintensieve manier van bestrijden is.'

Glyfosaat

Aan een andere methode waarnaar Loohorst gekken heeft, komt ook glyfosaat te pas. Deze lijkt iets minder arbeidsintensief, maar ook niet honderd procent effectief. 'We knippen de plant op het juiste moment bovengronds af. Het loof afvoeren is nogal een zorgvuldig karwei. Het moet bovendien verbrand worden. Vervolgens laten we de plant terugkomen en geven we een bladbehandeling met glyfosaat. Er wordt heel gericht gespoten, dus niet wijd gespreid. Het spuiten gebeurt bijna op plant- en bladniveau. Timing is ook essentieel bij deze methode. We spuiten precies op het moment dat de plant voedingsstoffen terugtrekt in de wortel. Het glyfosaat wordt dan de plant en de wortel in getrokken.'

De methode is iets minder arbeidsintensief en dus goedkoper dan injecteren, maar niet iedereen kan het. Er is veel expertise en vaardigheid voor nodig, volgens Van Ommeren. 'Het juiste moment bepalen voor het knippen en voor het spuiten gebeurt heel situationeel. Je kunt er geen protocol voor maken. Je moet er een fingerspitzengefühl voor ontwikkelen. Hetzelfde geldt voor het precisiespuiten zelf. De operator moet dat echt in de vingers krijgen door het vaak te doen.'

Hygiëne

Ook deze methode is echter niet honderd procent

In totaal tienduizend kuub grond is dit jaar afgegraven aan de rand van uitbreidingsplan Hardeweide in Harderwijk. Kosten noch moeite zijn gespaard. De gemeente heeft maar liefst vier ton opgehoest om de nieuwe bewoners van Hardeweide te verlossen van Japanse duizendknoop.

Verantwoordelijkheid

'Het is onze grond en daarmee ook onze verantwoordelijkheid', zegt Erik Hamelink, projectleider realisatie en beheer bij de gemeente Harderwijk, over de sanering. Het terrein waar de Japanse duizendknoop tot voor kort woekerde, grenst aan de nieuwe wijk waar inmiddels de eerste bewoners hun intrek hebben genomen in hun nieuwbouwhuizen. 'Onder de grond zagen we dat de wortels al flink aan het woekeren waren. Het was een kwestie van tijd voordat de kopers van de belen-

effectief. 'Beide methoden met glyfosaat kunnen niet garanderen dat de wortels helemaal afsterven. Je stopt er vooral de groei mee, maar je komt niet van de plant af', legt Hamelink uit.

De gemeente Harderwijk heeft de ambities hoger liggen. 'In samenspraak met Loohorst en Hoorstra-Ophorst hebben we daarom gekozen voor een heel nieuwe aanpak, het afgraven.' Een strikt hygiëneregime was daarbij essentieel. Het terrein werd afgezet en voor de trucks die het loof en de bodem afvoerden, werd een wasstraat gemaakt. 'De banden van de trucks werden daar zorgvuldig afgespoten om er zeker van te zijn dat zelfs geen minuscuul stukje planten- of wortelrest de locatie ongecontroleerd zou verlaten.'

Toch lijkt Harderwijk genoeg redenen te zien om de woekerplant op deze locatie met wortel en tak uit te roeien

Vernietigen

Vervolgens werden de plantenresten en de bodem met daarin de wortels verantwoord vernietigd. Dat gebeurt op een andere locatie en dus komt daar transport bij kijken. Dat heeft nogal wat voeten in de aarde, weet ook Tijhuis. 'De wet legt het verplaatsen van Japanse duizendknoop niet aan banden. In theorie mag je in Nederland nog gewoon slepen met *Fallopia*. Je mag zelfs bodem aanbieden met planten- en wortelresten of compost. Maar de plant woekert enorm en er is maar weinig nodig voor verdere verspreiding. Transport en verwerking moeten dus met grote zorgvuldigheid plaatsvinden. Veel gemeenten zien het belang daarvan in. Ze stellen zelf eisen aan grondtransport, -leveranties en -verwerking. Vaak wordt bijvoorbeeld geëist dat het verwerken van de bovengrondse plantendelen van Japanse duizendknoop gebeurt door een BVOR-gecertificeerd bedrijf (Branchevereniging Organische Reststoffen, red.). De verontreinigde bodem is een apart verhaal. Die moet je verbranden. Dat maakt *Fallopia*-bestrijding door afgraven erg kostbaar.'

Verdrinkingsdood

Voor de vernietiging hebben Loohorst en opdrachtgever Harderwijk een niet eerder beproefde methode gevonden, de verdrinkingsdood. De gemeente heeft met het waterschap weten te regelen dat ze daarvoor een zandafgraving in Hattemberbroek konden gebruiken. 'We hebben toestemming gekregen om daar het waterpeil tijdelijk met enkele meters te verlagen. De vervuilde grond is daar gestort. Vervolgens ging er nog een laag schone grond overheen om te voorkomen dat de plantenresten gaan drijven. Ten slotte werd het waterpeil weer hersteld, waardoor de plantenresten verstikken. We verdrinken de plant dus eigenlijk.'

Dat het verstikken van de wortelresten effectief is, is bekend. Ook in de Probos-onderzoeken zijn experimenten uitgevoerd met het op locatie verstikken van *Fallopia*. Er wordt dan folie en een bodemlaag aangebracht over de plek waar de plant woekert. 'Daar zitten wat haken en ogen aan', weet Van Ommeren. 'De locatie mag vijf tot tien jaar niet aangeroerd worden. De folie moet onbeschadigd blijven en je moet blijven monitoren.'

Monitoren
Dat laatste is op de locatie Hattemberbroek niet echt nodig. Hamelink heeft er alle vertrouwen in dat de vernietiging van de plantenresten grondig en definitief is. Anders is het op de locatie Hardeweide. 'Daar blijven we nog jaren intensief monitoren, om er zeker van te zijn dat er niet toch nog Japanse duizendknoop de kop opsteekt.'

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7714

Erik Hamelink

Christel Tijhuis

Reinald van Ommeren